

80. rocznica powstania Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość. Wyjątkowa wystawa w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie

Jolanta Białek

Opracowanie:

1 września 2025, 12:14

W Muzeum Armii Krajowej w Krakowie zostanie otwarta 2 września 2025 nowa wystawa - poświęcona Zrzeszeniu Wolność i Niezawisłość fot. JOANNA URBANIEC / POLSKA PRESS

„O duszę i charakter Narodu Polskiego” – to motto wystawy opowiadającej o dziejach i roli Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, którą można będzie oglądać w Muzeum AK w Krakowie od wtorku (2 września). Wernisaż organizowany w 80.

rocznicę powołania WiN, najważniejszej organizacji powojennego podziemia niepodległościowego w Polsce, poprzedzi spotkanie wypełnione wykładami historycznymi oraz rozmowami z dziećmi Żołnierzy Wyklętych. Patronat medialny nad wydarzeniem sprawują Dziennik Polski i Gazeta Krakowska.

Szczególne pamiątki na wystawie w Muzeum AK w Krakowie

Na ekspozycji wystawie „O duszę i charakter Narodu Polskiego. **Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość**” zaprezentowana zostanie geneza zrzeszenia, główne kierunki jego działalności oraz represje, jakie spadły na jego działaczy. Pokazane będzie również, w odrębnej części wystawy, miejsce WiN w pamięci społecznej.

- W specjalnie zaaranżowanej przestrzeni w siedzibie Muzeum Armii Krajowej przy ul. Wita Stwosza 12, oprócz plansz wystawowych, będzie można zobaczyć szereg artefaktów: oryginalne numery podziemnych pism i ulotek, fałszywe dokumenty, a także tak wyjątkowe eksponaty, jak gryps przesłany z więzienia przez ostatniego prezesa WiN Łukasza Ciepłińskiego „Pługa”, kurtkę legendarnego dowódcy zgrupowania partyzanckiego WiN z Lubelszczyzny mjr. cc Hieronima Dekutowskiego „Zapory” czy pistolet ostatniego zabitego w walce partyzanta, byłego żołnierza oddziału partyzanckiego WiN, sierż. Józefa Franczaka „Lalusia” – podaje Muzeum AK.

W programie wydarzenia organizowanego przez krakowskie: Muzeum Armii Krajowej, Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia WiN i oddział IPN, zaplanowano także m.in. wykład o WiN dr Michała Wenklara, zastępcy dyrektora krakowskiego oddziału IPN, oraz rozmowę Kajetana Rajskiego, prezesa Fundacji Kwartalnika „Wyklęci” z dziećmi Żołnierzy Wyklętych: Jadwigą Ostafin-Martyną, Franciszkiem Batorym, Markiem Franczakiem.

Początek o godz. 12. Wstęp wolny.

Najważniejsza i najliczniejsza organizacja powojennego podziemia w Polsce

Zrzeszenie WiN było najważniejszą i najliczniejszą organizacją powojennego podziemia zbrojnego, wywodzącą się wprost z Armii Krajowej. WiN powołano 2 września 1945 roku w Warszawie. Ścisłe kierownictwo organizacji tworzyli Jan Rzepecki „Ślusarczyk” (prezes), Janusz Bokszczanin (wiceprezes), Tadeusz Jachimek „Ninka” (sekretarz generalny), Antoni Sanojca „Skaleń”, Franciszek Niepokólczycki „Halny”, Jan Szczurek-Cergowski „Sławbor” i Józef Rybicki „Maciej”.

Głównym założeniem zrzeszenia było przeformatowanie poakowskiej konspiracji zbrojnej na konspiracyjną działalność polityczną. WiN koncentrowało się na podziemnej działalności propagandowej i informacyjnej, jednak, wobec komunistycznych represji, podjęło także działania z zakresu samoobrony, a z czasem podporządkowało mu się szereg oddziałów i zgrupowań partyzanckich.

Przez ponad dwa lata zrzeszenie stanowiło najważniejszego konspiracyjnego przeciwnika komunistów. Było dla powojennego podziemia tym, czym **Armia Krajowa** dla oporu podczas II wojny światowej. Nie udało się jednak uniknąć sterroryzowania społeczeństwa i sfalszowania wyborów.

Pomimo fiaska pierwotnych założeń, WiN kontynuował działalność trwając w konspiracji, informując świat o losach kraju i oczekując na zmiany sytuacji międzynarodowej. Ostatni, IV Zarząd Główny zrzeszenia, został rozbity w listopadzie 1947 roku. Zamordowanie 1 marca 1951 roku prezesa Łukasza Cieplińskiego wraz z towarzyszami z IV Zarządu Głównego WiN, stało się podstawą do ustanowienia 1 marca Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

<https://krakow.naszemiasto.pl/80-rocznica-powstania-zrzeszenia-wolnosc-i-niezawislosc-wyjatkowa-wystawa-w-muzeum-armii-krajowej-w-krakowie/ar/c1p2-27924779>